

Naši vojniki nas morajo povesti v Trst in Trento. Naši vojniki so tudi v Valoni, kjer potrjuje jadransko zvanje Italije, ki ne zatira nobene narodnosti (?), temveč samo italijansko narodnost uveljavlja kot prvo. So tudi v Solunu, kjer bijejo velike kulturne bitke ne samo za balkanske narode, temveč za vse civilizirane narode, in mi jim želimo, da bi njihove zmage koristile naši romunski sestri, ki je v toliki meri deležna naše zgodovine in naših srčnih čustev in ki ji, predvidevajoč njene zmage, sporočamo svoj pozdrav.

Zvezani smo s Francozi, Angleži, Rusi, Srbi, Belgijci in Portugalci in naši skupni uspehi pripravljajo dosego skupnih idealov.

Vlada ne pozablja, da ima dolžnosti tudi v domovini. Naša industrijska mobilizacija, ki obsega 900 večjih in 800 manjših delavnic s 425.000 delavci, med njimi 45.000 ženskami, more izgotavljati ves potrebni vojni material za nas in celo pripomoč za zaveznike. Na mesec izdeluje toliko topov, kot prej celo leto, in 100krat več krogelj kot ob začetku vojne. Izdeluje se tudi veliko več avtomobilov in letal.

Ministrski predsednik je zaključil s pozivom, naj se pomaga državnim financam, in z nekaterimi novimi frazami o zmagi narodnostnega načela in kulture.

Koristi parlamenta.

K vprašanju sklicanja parlamenta, ki se o njem toliko razpravlja po časopisu, je prinesla berlinska »Kreuzzeitung« zanimiv prispevek, ki ga moremo tem višje ceniti, ker je rečeni list odločen prvobitni monarhijskega principa in avtoritete. Piše: »Velika prednost Anglije je, da se tam ljudstvo že tri stoletja po obstanku parlamenta vzgaja za politiko in zanimanje za državno življenje, dočim smo mi šele v sredi minolega stoletja začeli smatrati politiko kot ljudsko stvar in razpravljati o njej v polni javnosti našega parlamentarnega življenja. Ne smemo prezirati, da se v angleškem parlamentarnem izvršuje velikansko nadaljevano vzgajanje ljudstva za politiko. Državna umetnost in posebno vnanja politika ni tam kaka tajna umetnost, kot je še danes številnim, da, rekli bi: večini Nemcev. Vsaka nova angleška generacija narašča narave takorekoč z delovanjem njih parlamenta v razumevanju za državno življenje in velike naloge svetovne države. Tako nastaja ljudstvo: metodično izšolano za zanimanje za državo in njeno politiko, ki se je naučilo razumevati tvoj zapovedi in ki more torej dati tudi svojim državnikom to, česar v Nemčiji — vkljub Bismarcku — še vedno manjka: najširšega razumevanja vseh slojev za politiko in trdnega oslonja izobraženega javnega mnenja. Anglež stavlja politiko v osredje vseh svojih interesov. Ne prepušča političnega razmišljanja močnem vladi, ampak napravlja iz politike ljudsko stvar na najeminentnejši način. Politika je središče vsega njegovega razmišljanja in razmotrivanja. Tu je brez dvoma polje, kjer se nemški narod mora učiti od Angleža. Nemški narod se mora učiti, da bo res polagal roko na politiko, mesto da vedno le pričakuje zre na vlado.«

Le presrečeno je ta pouk o koristnosti parlamenta. Koliko bolj velja ta resnica za državo, ki niso nacionalno edinstvene — za kakršne je naša Avstrija klasičen izgle — kjer se vlada ne morejo in tudi ne smejo izvajati najsilnejšega odpora pri vseh, ki bi jim bili po taki državni politiki narodni interesi ogroženi. V taki državi morajo poedini narodi sami čuvati, da jim državna politika ne ogroža teh interesov: zahtevati morajo polno močnost kontrole nad državno politiko, ker sicer bi se mogla ta izvajati brez njih in proti njim!

Možnost za izvajanje take kontrole pa daje parlamentarna tribuna, kajti nikjer drugje ni dana popolna svoboda besede in nima, če se tudi oglaš — bodi v časopisu, bodi na zborovanjih — tiste moči, ki jo ima na parlamentarni tribuni.

To so izkusili Čehi na lastni koži. Kakih šestnajst let so tirali absistenčno politiko — njihovi politiki, ki so jih zopet in zopet volili niso prihajali v državni zbor. Ali radi tega se aparat državne uprave ni zadržal, marveč je funkcioniral dalje — brez njih in svobodno proti njim. Tako so se Čehi slednjic — za dobe Taafeja — zopet povrnili v državni zbor, četudi s takozvanim »pravnim zavarovanjem«, z izjavo, da se s tem ne odrekajo svojemu državnopravnemu programu, in so pod modrim vodstvom pokojnega dr. Fr. Ladislava Riegra postajali vedno važnejši faktor v državnem življenju Avstrije. Tako važen, da je češko vprašanje postalo grobišče za avstrijska ministrstva. Vsaka vlada je prej ali slej padla, ako je izzvala opozicijo Čehov proti sebi, s tem, da je hotela češko vprašanje reševati enostransko — Čehom na škodo in Neimcem na korist.

Je pač tako: kdor ni poleg, ta — nima prav, tudi če ima prav. Koliko večja je pa potreba parlamentarnega življenja za manjše in šibkeje narode, ki v svojem številu, v svoji kulturi in v svoji gospodarski moči nimajo zadostnega sredstva, da bi izdatno branili svojo kožo, razun — v svobodni kasedi na parlamentarni tribuni!

Tako stoji stvari in nič drugače: važnost parlamentarnega življenja leza na nas na dlani. Zavedajoč se te resnice moramo

mi južni Slovani zahtevati, da se nam ustavno življenje povrne! In o tej zavesti občutimo grenko tisto našo nedostanost v politični organizaciji. Evo vam — to je najvažnejši razlog za nas, da zopet in zopet zahtevamo konsolidacije, ki pa more priti edino le po kooperaciji naših itak šibkih političnih strank. Ujedinjeni po skupnem narodnem programu inoremo biti vsaj nekaj, razcepjeni, ali pa celo nasprotujoči drug drugemu, nismo — nič. Kako nujno potrebno bi bilo sedaj, da bi se naši politiki avtoritativno oglašili ob vprašanju sklicanja državnega zbora! Nedavno so naglašala glasila naše vodilne stranke S. L. S., da je ta stranka za sklicanje. Na njeni strani smo. Ali — izpregovore naj v oficijelni izjavi! Zove jih k temu zavest, da se bližajo časi odločanja tudi o naši narodni usodi!

Razne politične vesti.

Kriza na Grškem je menda stopila v zadnji stadij. Morda smo že na predvečer odločitve — za vojno. Neka vest je javila pred par dnevi, da je kralj sklical kronski svet, kjer se je moral na kraljevo zahtevo vsak minister izreči za ali proti vojni. V novem ministruvstvu da bodo tudi trije venizelisti. »Times« so poročale iz Aten, da se najbrže sestavi koalicijski kabinet z narodnim označjem. Rimska »Agenzia Nazionale« pa je doznala iz diplomatskih krogov, da bo ententa zahtevala od kralja, naj takoj očisti svojo zemljo Bolgarov, sicer da četverosporazum s silo razoroži grško vojsko in proglasi obsedno stanje. — Važna je tudi — ker po njej doznajemo, na kako odločitev moramo biti pripravljani — vest, da je grški princ Andrej dospel iz Pariza v Rim in da po njegovem povratku postane Venizelos ministrijski predsednik!

Ogrski državni zbor. Pod tem naslovom je dala »Neuösterreichische Korrespondenz« Madjarom krasno lepkičijo po tistem znanem pravilu: »Kakor ti meni, tako jaz tebi!« Debate v ogrskem državnem zboru — tako začena — in posebno še šovinistične in separatistične zahteve madjarske opozicije so morale tudi največje slaviteljce ogrskega parlamentarizma pripraviti o tem, da je temeljita reforma istega z uvedanjem splošne, enake in direktne volilne pravice ne le življensko vprašanje Nemcev na Ogrskem in drugih Nemadjarov, ampak tudi predpogoj za prijateljsko razmerje med obema polovicama države in njiju narodov.

Opozicija na Ogrskem se naenkrat zanima za sklicanje avstrijskega državnega zbora in delegacij z neprikrito zahrbtno mislijo, da bi iz nesklanja izvajala potrebo nadaljne politične in gospodarske ločitve obeh državnih območij monarhije na prihodnjih ogrskih državnozbornih volitvah. Kako bi bilo, ako bi se avstrijski parlamentarci in posebno avstrijsko-nemški poslanci revanširali s tem, ako bi zastopali zares napredno stališče, da avstrijska poslanska zbornica, ki, kakor znano, predstavlja zastopstvo vseh narodov in razredov zapadne državne polovice, more nova nagodbena pogajanja skleniti le z ogrsko zbornico, ki bi izšla iz splošnih, enakih in direktnih volitev, ki bi tvorila silko želja ogrskega skupnega prebivalstva (v nasprotju s sedanjim ogrskim parlamentom izključnega zastopstva madjarske oligarhije?)! Dalje pravi citirani vir: če Madjari menijo, da se je delegacijski institut preživel, potem pa sledi iz tega, da imajo prav tisti politiki to in onostran Litve, ki zahtevajo enoten parlament za obe državnih polovici, izvoljen na direktnih volitvah!

Če obstoje skupne stvari narodov monarhije in uradujejo skupni ministri, morejo biti ti prav za prav odgovorni le skupnemu državnemu parlamentu! Delegaciji, ki zbornijete ločeno in ki naj bi predstavljali skupnost, ste pa, kakor znano, le odseka parlamentov od tu in tam. Zahteva, naj bi skupaj ministri prišli pred skupno zbornico, pa nasprotuje duhu duvalizma, čegar bitstvo si drugače tolmačijo v Cis- in drugače v Transiljaniji. To je neizpodbiten dokaz, da je revizija ustave potrebna. Ali pred to bi morala priti volilna reforma na Ogrskem. Kako malo je možno smatrati sedanjost sestavo ogrske zbornice kot izraz naziranj bodi le madjarskega volilstva, priča govor prejšnjega ogrskega poljedelskega ministra Serenyi-ja, ki je konstatiral, da je ves ogrski parlamentarizem v močvirju in je toliko madjarski vladni stranki, kolikor opoziciji prerokoval izgubo mandatov, opozarjajoč, da prebivalstvo Ogrske mesto državnopravnega prerokanja nujno zahteva gospodarskih reform. Ta odmev v »Neuösterreichische Korrespondenz« mora neprijetno zveneti v madjarskih ušesih, ker ima podlago v železni logiki. Če Madjari hočejo staviti pogoje za skupnost z Avstrijo in se v ta namen vmešavajo v avstrijske stvari, imajo isto pravico na tej poslednji strani; da stavijo pogoje in se vmešavajo v ogrske notranje stvari! To je izvrstna parada ogrskim udarcem. Ali — to moremo posebno naglasiti — vse to ne izpreminja nič našega nazora o potrebi sklicanja avstrijskega parlamenta. Nasprotno. Govorizanj! Če skupni ministri po duhu duvalizma niti ne smejo pred ogrski parlament, marveč le pred skupno institucijo, kot so za sedaj delegacije, potem je neizogibno potrebno — ako se nečemo odreči vsake kontrole — da se skliče avstrijski državni zbor in da izvoli svoje člane v delegacije. Tudi to govori železna logika.

Aprovizacijske stvari. GOVEJE MESO.

Jutri, 12. t. m., se razdeljuje goveje meso, in sicer proti izkaznici za živila, ki se preščične na notranjem delu pod šte. 17. Prodaja se bo pričela ob 6 zjutraj. Na vsak odmerek izkaznice se bo moglo dobiti 1/4 kg mesa, toda vsega skupaj ne več kot 1 kg.

Cene: Prednji deli s priklado K 4'80 kg, zadnji deli s priklado K 6'40 kg.

Dobivalo se bo to meso v naslednjih mesnicah: Benedettich, ul. Belvedere 45; Dapretto, ul. Giovanni Boccaccio 6; Trocca, ul. Commerciale 3; Crisiach, ul. delle Poste 16; Taverna, trg Ponterosso 3; Bruna, ul. delle Beccherie 1; Rocchelli, Piazza Piccola 2 (za magistratom); Stabile, ul. S. Michele 5; Vosak, ul. Cereria 6; Borgnolo, ul. Lazzaretto vecchio 52; Stanich, ul. S. Giusto 10; Fabbro, ul. Maria Teresa 43; Pasqualini, ul. Maria Teresa 41; Pangoni, ul. Giulia 18; Vattovatz, ul. Giulia 17; Rodella, ul. Giulia 1; Mornig, ul. Acquedotto 17; Pinter, ul. Farneto 9; Lenarduzzi, ul. Amalia 23; Rossi, ul. Farneto 3; Godigna, ul. Farneto 744; Cossich, ul. Ugo Foscolo 2; Saffaro, ul. Istituto 28; Jenco, ul. Istituto 4; Cooperative Operaie, ul. Settefontane, Illicher, ul. Barriera 8; Polacco, ul. Settefontane 44; Ferluga, ul. Media 46; Cau, ul. S. Marco 34; Rizzian, ul. dell' Istria 76; Gatznig, Skedenj 50; Godina, Skedenj 138.

Domače vesti.

Odlikovanje. — Narednik pri štabni stotniji tukajšnjega odsečnega poveljnštva, g. Anton Krisper, je bil odlikovan z zaslužnim križcem s krono na traku hrabrostne svetinje za izbornu službovanje pred sovražnikom. Čestitamo!

Važna naredba glede varstva mladine. Bolj kakor v kakoršnemkoli drugem avstrijskem mestu je potrebno tu v Trstu, da posvečamo varstvu mladine posebno pozornost, ker je doraščajoča mladina ravno v pristaniškem mestu najbolj izpostavljena raznim nrvstvenim in telesnim nevarnostim. Da se mladina, kolikor je le mogoče, obvaruje pred temi nevarnostmi, to je namen namestništvene naredbe, ki je bila objavljena v včerajšnjem deželnem zakoniku. Ta naredba določa najprej vrsto kaznivih dejanj. Tako se mladostnim osebam pod 17 let prepoveduje kartanje po javnih lokalih in javno kajenje, nadalje se prepoveduje, da bi take osebe po 9 zvečer brez opravka pohajale po javnih potih, ulicah in trgih. Pivarne in vinotoče, kavarnne, gostilne in druge točilnice pijač smejo take osebe posecati samo do 9 zvečer in sicer samo v spremstvu odraslih svojcev ali drugih nadzorovalnih oseb. — Ravno tako se jim posečanje kinematografskih predstav dovoljuje samo tedaj, ako se predstave zaključijo pred 8 zvečer, ter se razen tega vsebina predstav izrecno proglašena kot primerna za otroke in mladostne osebe. Naredba prepoveduje mladostnim osebam nadalje nakupovanje tobaka, brezkoristnih luksurijskih predmetov in zlasti proizvodov takozvane šund literature; obrtnikom pa je prepovedano, da mladostnim osebam prodajajo take predmete. — Da se zagotovi izpolnjevanje teh določb, grozi naredba s primernimi kaznimi ne samo mladostnim prestopnikom samim, temveč tudi onim odraslim osebam, ki zavajajo mladino v prestopke. Ob gotovih okolištinah postanejo odrasle osebe kaznjive tudi tedaj, ako posameznih prestopkov mladostnih oseb ne prepreče, tako zlasti lastniki gostilen in kavarn, kinematografov, varietejev itd. Političnim in policijskim oblastim se je naložilo, da najstrožje nadzorujejo izpolnjevanje teh določb. — Ako se tem odredbam, ki so za razvoj doraščajoče generacije in s tem za bodočnost države največjega pomena, pridruži še umevajoče sodelovanje javnosti, je upati, da bo naredba v polni meri dosegla svoj občekoristni namen.

Vse, kar je prav. Notico glede podeljevanja državne vzdrževalnine, ki smo jo priobčili v nedeljski številki, nam je cenzura v celoti zasegla. Vemo prav dobro, da bi bilo vsako komentiranje brezkoristno. Ali vendar bi si usodili gospodi, ki vrši tu važni posej cenzorjev, polagati na srce, da se ozre nekoliko preko tržškega teritorija. Povsod drugod se stroga praksa cenzure polagoma ublažuje. Ne rečemo sicer, da se Ljubljanci ali, rečmo Dunajčani, v tem oziru lahko zavajajo — sila izjemnih razmer se občuti povsod —; ali boljše postaja v tem oziru vendarle. V Nemčiji n. pr. se celo prav resno bavijo z mislijo, da za politične stvari sploh odpravijo sedanj način cenzurne kontrole. In to bi bilo tudi edino prav. Narodi, ki imajo za sabo dve leti tako strašne vojne, so pač toliko zreli, da nikakor ne potrebujejo tako strogega duševnega varuštva. Resne in stvarne kritike pri takih narodih ne morejo nikdar škodovati. Nasprotno bi bilo škodljivo, ako bi se hotelo ljudstvu pod zaščito izjemnih razmer po vsej sili onemogočati, da izrazi eventualno svojo nezadovoljnost, ako ima vzroke za to. Oblasti niso nikjer nezmožljive, tudi pri nas ne. In ako se tu in tam zgodi, da se v časopisu graja, kar je grajanja vredno, potem se pač še ni svet vodil.

Vsaka stvar mora imeti pač svoje meje. Mi v Avstriji smo v tem oziru sicer res nad vse skromni in se cenzurne oblasti res ne morejo pritoževati, da smo morda kdaj kaj preveč zahtevali, ali pa tudi samo pričakovali od njih, zlasti ne tu v Trstu. Privadli smo se marsičemu.

Ali da ne bi smeli izpregovoriti o stvarih, ki njima s politikom, še manj pa z vojaškimi stvarmi kaj opraviti, se nam pa vendarle čudno zdi. Živimo v izjemnih razmerah. Popolnoma prav. Uvažujemo to. Toda da se s stvarno kritiko ne smemo dotakniti niti podpornih komisij, ki ukrepa o življenjskih vprašanjih tolikih in tolikih družin, v tem vidimo pa že prav izjemne znake izjemnih razmer. Mestna zastavljalnica. — Jutri, 12. t. m., od 9 in pol pop. do 1 pop. se bodo prodajali na dražbi dragoceni predmeti serije 136., zastavljeni meseca septembra 1914. na bele listke, in sicer od šte. 14.601 do šte. 17.000., od 3 in pol pop. do 7 zvečer pa nedragoceni predmeti serije 138., zastavljeni meseca septembra 1915. na bele listke, in sicer od šte. 209.701. do šte. 210.100. ČESKO - BUDJEVIŠKA RESTAVRACIJA (Bosákova uzorna češka gostilna v Trstu) se nahaja v ulci delle Poste šte. 14, vhod v ulci Giorgio Galatti, zraven glavne pošle, Slovenska postrežba in slovenski jeidni listi.

MALI OGLASI.

Šivalni stroj, že rabljen se ku i. Ponudba n. M. S. ul. Galatti 20, V. 681

Išče se 13-14 letnega dečka za trgovino. Predstaviti se z starši. — Corso 28, Crenkel. 680

Prodajalna zadruga »Združeni čevljarji z Trstu in okolici« je odprta v četrtak petek in soboto. — Čevljarje-clane opozarjamo, da se bo te dneve prodajalo razne čevljarjske potrebščine in drobnarije 3082

Sadike bele čebule in druge vrste zelenjadl, 100 kosov 70 stot., dobi se pri Sv. Ivanu, Brandežija št. 942. — Najboljši čas za sajenje čebule. 676

Žakije vsake vrste kupuje zaloga žakijev G. STEBEL, Via Torrente 36. 669

Nova turška kupuje prazne steklenice vsake vrste. — Ulica Chiozza šte. 7. Vekoslav 667

Kupujem volno, bombaž, pletenine, kovine in volnena pokrivala po dnevni ceni. Acquedotto 13. — Acco. 677

Barvajo in očistijo se moške in ženske obleke brez razparanja. Via del Salice 6. 658

Žakije vsake vrste kupuje prva slovenska trgovina, Jakob Margon, Trst, ulica Solitario 21 (pri mestni bolnišnici). 681

Na debelo samo za preprodajalce. Nogavice, sukance, pipe, mila, gumijevе podplatinke, razni gambi, denarnice, mazilo za čevlje, električne svetilke, baterije, pisarnski papir, kopalni svitniki, zaponke, prstani, ročajo, križa, krama za bračo, žilce, razna razila, robat, mrežice za hrke, pletenine, rajice, spodnje hlače, ogledala, ustnike, razna glavnik, zaponke »Patent Knöpfe« in drugo prodaja JAKOB LEVI, ulica S. Nicolò šte. 19. 67

Podružnica MATTEO & MAURICE MATATHIAS

Trst, Riva Grumula šte. 6. Prodaja na debelo in drobno: štajerski in korški jelkovi les posebno ameriški les Pitsch-Pine, izhlapljen bukov les, kakor tudi velika zaloga jelkovihi brun okvirjev, rimes in dog.

Novi dohodi za sezono.

Kostimi, plašči, suknje, krila, bluže obleke itd. Zaloga ženskih oblek. Marco Conforti, Trst, V. Campanile 21

Kabaret-Varietè MAXIM

Trst - Via Stadion 10 - Trst Odprt od 8 1/2 zvečer naprej Cena: I. vrste K 2. II. vrste K 1.

Hotel in restavracija METROPOLE

Trst, ulica S. Nicolò 22. Kuhinja prve vrste. Vina izbrana. Elegantne sobe. — Največja čistost. — Cene zmerne.

Pfaff Stroj za šivanje in vezanje, pravil nemški uzorci.

Seidel & Neumann in „Singer“ Rast & Gasser Bogata zaloga vseh potrebščin. Mehanična delavnica za vsako popraviljanje. — Turška ustanovljena leta 1878. — FRANCESCO BEDNAR Trst, ulica Campanile št. 19.

SIROLIN "Roche"

Prsne bolezni, oslovski kašelj, naduha, influenza

Kdo naj jemlje Sirolin?

- Vsak, ki trpi na trajnem kašlju.
- Osebe s kroničnim kašljem in zadržanim izločanjem.
- Vadušljivi, katerim Sirolin znatno olajša naduha.
- Skrofulni otroci, pri katerih učinkuje Sirolin z ugodnim vplivom na splošni počutje.

3a dobiti vseh lekarnah & M. 4.